

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 635/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen laittomista aseista järjestäytyneen rikollisuuden yhteydessä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Eveliina Heinäluoman /sd ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 635/2021 vp:

Mihin toimiin hallitus ryhtyy järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa,

miten hallitus vaikuttaa siihen, että laittomien aseiden päätyminen järjestäytyneen rikollisuuden käyttöön voidaan estää ja

aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin laittomien aseiden hallussapidosta säädettyjen sanktioiden koventamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kansainvälisessä toiminnassa järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi Suomi hyödyntää Euroopan unionin ja muiden kansainvälisten yhteistyörakenteiden kautta saatavaa tietoa ja asiantuntemusta. Europol, Eurojust ja Interpol ovat eräitä merkittäviä yhteistyökumppaneita. Euroopan syyttäjänviraston EPPOn toiminnan vakiintuessa sen voidaan olettaa luovan lisäarvoa järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan. Suomi edistää aktiivisesti lainsäädäntöä ja teknistä kehitystä, joilla tehostetaan rikostorjuntaa Euroopan unionin alueella. Merkittäviä tavoitteita ovat tiedonvaihdon kattavuus ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus.

Hallituksen tavoitteena on turvata järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan osallistuvien viranomaisten voimavarat. Riittävästä määrärahoista huolehtimisella varmistetaan esitutkintaviranomaisten, syyttäjätöiden, tuomioistuinten ja rikosseuraamusjärjestelmän henkilöstön määrä sekä korkeatasoinen koulutus. Kansallisiin olosuhteisiin nähden mitoitettu ja osaava henkilöstö on perusta päivittäistoiminnan suorituskyvylle järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa.

Määrärahojen lisäksi hallitus huomioi viranomaisten toimivaltuuslainsäädännön toimivuuden ja ajantasaisuuden. Lainsäädäntöhankkeissa huomioidaan vakiintuneesti päivittäistoiminnan tarpeet ja lainsäädännön soveltamisesta saadut kokemukset. Lainsäädäntötyötä pyritään tukemaan tutkimushankkeilla, joiden tavoitteena on kartoittaa ja ennakoita kehittämistarpeita.

Hallituksen toimet tähtäävät siten koko rikosprossiketjun toimivuuden takaamiseen kaikissa olosuhteissa.

Valtioneuvostotasolla useat ministeriöt osallistuvat sisäisen turvallisuuden ohjelmatyön alla toimivaan ammattimaisen ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan alatyöryhmään. Säännöllisen yhteistyön tarkoituksena on edistää ja kehittää viranomaisten tietotaitoa järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa sekä laajentaa viranomaisten tietopohjaa rikollisuuden uusista muodoista ja torjuntakeinoista.

Oikeusministeriössä toimii ministeriön oman hallinnonalan järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan koordinaatioryhmä, jonka tehtävänä on ministeriön sekä sen alaisten virastojen toimialojen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan valmiuden kehittäminen sekä ajantasaisen tilannekuvan luominen.

Oikeus- ja sisäministeriö ovat yhdessä laatineet EU:n sisäisen turvallisuuden rahaston (ISF) kansallisen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan hankekehikon vuosille 2022-2027. Hankerahoituksen turvin voidaan edistää kansallisia järjestäytyneen rikollisuuden torjuntatavoitteita, kuten esimerkiksi hallinnollisen torjunnan kehittämistä ja viranomaisten kouluttamista.

Suomi on sitoutunut Euroopan unionin vuosiksi 2020-2025 laatimaan toimintasuunnitelmaan, jolla torjutaan ampuma-aseiden laittonta kauppaa. Suomen kannalta keskeinen tavoite on kansallisten ja kansainvälisten tietojärjestelmien yhteensopivuus automaattisessa tietojenvaihdossa. Suomen kansallista asetietojärjestelmää kehitetään pitkäjänteisesti.

Europolin ja Interpolin kanssa tehtävä kansainvälinen viranomaisyhteistyö, jonka tavoitteena on paljastaa laittoman asekaupan toimijoita ja toimitusreittejä sekä takavarikoida laittomia ampuma-aseita, antaa Suomelle mahdollisuuden hyödyntää rajat ylittäviä viranomaisverkostoja. Lainvalvontaviranomaisten ulkomaille lähettämiä yhdyshenkilöitä voidaan hyödyntää tiedonvaihdossa. Keskusrikospoliisi toimii laittoman asekaupan torjunnan kansallisena yhteyspisteenä.

Suomi on mukana European Firearms Expert-verkostossa. Laittoman asekaupan torjunnan vaatimaa asiantuntemusta on saatavilla myös Euroopan unionin lainvalvontaviranomaisten koulutuksen viraston CEPOL:n kautta. Sen verkostoon kuuluvat eri maissa sijaitsevat koulutusinstituutiot tarjoavat kursseja, joille suomalaisten esitutkintaviranomaisten edustajia lähetetään säännöllisesti. Suomi osallistuu CEPOL:n toimintaan myös lähettämällä asiantuntijoita kouluttajiksi. Tästä on esimerkkinä EUROMED-hanke, jossa koulutetaan Lähi-idän valtioiden viranomaisia laittoman asekaupan torjuntaan.

Molempien verkostojen kautta saatava asiantuntemus, tieto laittoman asekaupan ilmiöistä ja tehokkaista torjuntakeinoista ovat hyödynnettävissä rikostorjunnassa. Myös EMPACT (European

Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats) on tärkeä työkalu laittoman asekaupan torjunnassa. Laittoman asekaupan torjunta on yksi voimassa olevan EMPACT-syklin painopisteistä.

Ampuma-aserikoksia koskevissa rangaistussäännöksissä rangaistusasteikot on jyvitetty tekojen paheksuttavuuden ja vaarallisuuden mukaan. Rikoslain (39/1889) 41 luvun 1 §:n mukaan ampuma-aserikoksen enimmäisrangaistus on kaksi vuotta vankeutta. Saman luvun 2 §:n mukaan törkeästä ampuma-aserikoksesta tuomitaan vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään neljä vuotta. Teon voi tehdä törkeäksi esimerkiksi se, että ampuma-aseen hallussapito koskee erityisen vaarallista ampuma-asetta tai suurta määrää ampuma-aseita.

Kun puhutaan järjestäytyneeseen rikollisryhmään liittyvästä ampuma-aseiden hallussapidosta, samalla voidaan syyllistyä muihin erikseen rangaistaviin rikoksiin, mikä johtaa rangaistuksen tuomitsemiseen useasta rikoksesta. Näitä muita rikoksia on esimerkiksi rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä rangaistavaksi säädetty järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen, joka voidaan tehdä esimerkiksi varustamalla tai yrittämällä varustaa sellainen ryhmä aseilla.

Rikosoikeudessa noudatettava suhteellisuusperiaate edellyttää sitä, että rangaistusasteikko vastaa rikoksen moitittavuutta. Rangaistusasteikkoja muutetaan ankarampaan suuntaan, jos rikosta koskevan kattavan tiedon perusteella käsitys teon paheksuttavuudesta on muuttunut. Tällaisia muutoksia tehdään harvoin, yleensä laajempien kyseistä rikostyyppiä koskevien uudistusten yhteydessä. Ampuma-aserikoksia koskevien rangaistussäännösten toimivuutta seurataan. Lisäksi lakivaliokunnassa on käsiteltävänä ampuma-aserikoksen ja törkeän ampuma-aserikoksen rangaistusasteikkoja koskeva lakialoite (LA 105/2020 vp).

Viime aikoina on havaittu, että ampuma-aseiden hallussapito yleisillä paikoilla vahingoittamisen tarkoituksessa tai väkivaltaan varautumiseksi on entistä yleisempää. Tämän ilmiön estämiseksi on sisäministeriössä yhtenä keinona pohdittu ampuma-aseen laittoman hallussapidon yleisellä paikalla nykyistä ankarampaa kriminalisointia. Käytännössä yleisellä paikalla tapahtuva ampuma-aseen laittoman hallussapidon tunnusmerkistön täyttävä teko voisi muuttua nykyisen ampuma-aserikoksen sijaan törkeäksi ampuma-aserikokseksi.

Helsingissä 2.12.2021

Sisäministeri Krista Mikkonen